

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

01 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofci Vladimir,
Judecători – Țurcan Anatolie, Toma Nadejda, Cobzac Elena și Boico Victor,

a judecat fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către avocatul Bejenar Dumitru în numele inculpatului și de către partea vătămată Muntean Serghei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar penal al Curții de Apel Bălți din 24 februarie 2021, în cauza penală în privința lui

Moldovanu Vitalie XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în or. *XXXX*.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 05.09.2016 - 23.11.2017;
Instanța de apel: 18.01.2018 - 24.01.2019;
Instanța de recurs: 02.04.2019 – 21.05.2019;
Instanța de apel: 20.06.2019 – 24.02.2021;
Instanța de recurs: 19.05.2021 – 01.02.2022.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătoriei Soroca, sediul Central din 23 noiembrie 2017, Moldovanu Vitalie a fost achitat de sub învinuirea incriminată în baza art.190 alin.(4) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiune.

De asemenea, instanța a dispus anularea măsurii procesuale de constrângere - sechestrul, aplicat prin încheierea Judecătoriei Soroca din 21 noiembrie 2016, pe 1/2 cotă parte din 63,51 % a bunului imobil cu nr. cadastral XXXXX amplasat în XXXXXX înregistrat cu drept de proprietate pe Moldovanu V. și Moldovanu O.

2. Prin rechizitoriu, Moldovanu Vitalie a fost învinuit de comiterea faptei infracționale de escrocherie în următoarele circumstanțe: în perioada anilor 2006-2007, Muntean Serghei având drept scop edificarea unei stații pentru deservirea auto, s-a adresat către primăria or. Soroca, cu solicitarea de a i se oferi în locațiune

un teren în intravilanul localității. La primărie, Muntean Serghei a aflat că urma să fie reziliat contractul de arendă încheiat cu Cazacu Corneliu, reprezentat de către Moldovanu Vitalie din motivul neachitării plății de locațiune.

După care, Moldovanu Vitalie reprezentând interesele lui Cazacu Corneliu și abuzând de încrederea lui Muntean Serghei, l-a convins pe ultimul să stingă datoriile pentru locațiune formate până la acel moment, iar dânsul îi va permite să construiască o stație de deservire auto pe terenul respectiv. Începând cu anul 2007, Muntean Serghei a pornit construcția stației de deservire auto pe terenul cu suprafața de 0,30 ha, amplasat în XXXXX, ce se afla în locațiune la cet. Cazacu Corneliu din anul 2004. Ca rezultat al investițiilor financiare efectuate de Muntean Serghei la 20.11.2008 și la 03.12.2008, conform procesului-verbal de terminare a lucrărilor nr.11 și a procesului-verbal de recepționare finală nr.85, de către membrii comisiei de recepționare a fost dată în exploatare stația de deservire auto în care, deși documentar, investitor era înscris Cazacu Corneliu, la recepția finală a fost prezent Muntean Serghei, care a și semnat procesele-verbale nominalizate, acesta din urmă fiind și proprietarul de facto al bunurilor.

În anul 2013, Moldovanu Vitalie a abuzat de încrederea lui Muntean Serghei, deoarece au avut o înțelegere anterioară ca după cumpărarea terenului cu suprafața de 0,47 ha, ca teren aferent stației de deservire auto, amplasat în or. Soroca XXXXX, acesta va fi delimitat în două părți egale, urmând ca pe acesta să continue activitatea stației de deservire auto ce aparține lui Muntean Serghei și parcare auto a lui Moldovanu Vitalie. Datorită faptului că pe terenul nominalizat se aflau construcțiile cu numerele cadastrale XXXXX, XXXXX, XXXXX, construite ca urmare a investițiilor cet. Muntean Serghei, la 18.06.2013, acesta din urmă, din numele lui Moldovanu Vitalie ce reprezenta interesele lui Cazacu Corneliu, care de iure era proprietar al acestor construcții, a depus o cerere la primăria or. Soroca, cu solicitarea de a i se vinde terenul aferent acestor construcții, amplasat în or. Soroca, str. XXXXX cu suprafața de 0,47 ha.

În urma examinării cererii, prin decizia nr. 33/13.1 din 03 octombrie 2013, Consiliul orașenesc Soroca a decis să-i vândă lui Cazacu Corneliu terenul cu suprafața de 0,4724 ha, aferent construcției din str. Vasile Stroescu nr. XXXXX, cu numărul cadastral 7801 103.372, la un preț de 164 762 lei, bani pe care Muntean Serghei, i-a achitat în comun cu Moldovanu Vitalie a câte 82 381 lei fiecare. Însă, având ca scop dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, manifestată prin neacordarea potrivit înțelegerii anterioare a 1/2 din terenul aferent construcțiilor amplasate în or. XXXXX, Moldovanu Vitalie la 24 aprilie 2014, reprezentând interesele proprietarului de iure Cazacu Corneliu, a înstrăinat o cotă în mărime de 63,51% la un preț de 108 000 lei soției sale O. Moldovanu, astfel cauzându-i părții vătămate, Muntean Serghei o daună în proporții mari, în sumă totală de 82 381 lei.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, procurorul, în drept, a conchis că acțiunile inculpatului urmează a fi încadrate în baza art.190 alin. (4) Cod penal - *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și*

abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții mari.

3. Procurorul a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Moldovanu Vitalie să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(4) Cod penal și să-i fie stabilită pedeapsa de 9 ani închisoare cu privarea de dreptul de a exercita funcții și activități legate de gestionarea întreprinderilor pe un termen de 5 ani. Acțiunea civilă înaintată de partea-vătămată să fie admisă integral.

În motivarea cererii de apel, procurorul a făcut referire la următoarele argumente:

- inculpatul de la început a urmărit scopul de însușire a banilor de la Muntean Serghei abuzând de încrederea acestuia;

- lui Muntean Serghei i-a fost cauzată o pagubă în proporții mari, deoarece suma însușită ilegal de Moldovanu Vitalie depășește suma de 77 000 lei, la momentul comiterii infracțiunii. Nu au parvenit careva schimbări referitor la cuantumului pagubei în proporții mari, astfel, infracțiunea este corect calificată potrivit art.190 alin.(4) Cod penal;

- din materialele examinate de instanța de judecată s-a constatat că inculpatul inițial urmărea scopul de cupiditate, însușind suma de 82 381 lei de la partea-vătămată prin înșelăciune și abuz de încredere;

- inculpatul nu neagă faptul că a primit banii în sumă de 82 381 lei și i-a achitat în casă, iar prezența veniturilor stabile din activitatea de întreprinzător (inculpatul activează administrator la Secur-auto), indică faptul că, Moldovanu Vitalie a fost în stare să-i achite lui Muntean Serghei suma de 82 381 lei, totuși acesta nu a efectuat plata, nici lotul de pământ nu i-a fost transmis în proprietate părții-vătămate, în cazul dat fiind evident scop de acaparare a inculpatului Moldovanu Vitalie care în scopul ascunderii urmelor infracțiunii a înstrăinat o parte din lot soției sale;

- inculpatul primind și însușind banii de la Muntean Serghei l-a dezinformat conștient pe acesta că va vinde lotul de pământ, care nu-i aparținea lui, însă sub tăcere a săvârșit cu bună credință și în conformitate cu legea, tranzacții patrimoniale cu soția sa, neavând intenția de a executa obligațiile asumate față de partea-vătămată;

- în cadrul cercetării judecătorești au fost prezentate probe care dovedesc că, inculpatul a primit banii nu în calitate de împrumut, asumând-u-și prin înșelăciune obligații pe care ulterior a afirmat că a fost în imposibilitate să le execute;

- prima instanță a depășit limitele învinuirii formulate în rechizitoriul potrivit art.325 alin.(1) Cod de procedură penală, fără careva temei legal, și anume instanța a concluzionat că prin acțiunile inculpatului nu se confirmă dobândirea ilicită a părții din bunul imobil procurat de partea-vătămată.

3.1. Partea vătămată, a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute art.190 alin.(4) Cod penal, cu

admiterea integrală a acțiunii civile.

În argumentarea celor solicitate apelantul a indicat următoarele considerente:

- partea acuzării a adus suficiente probe concludente și pertinente în scopul probării vinovăției inculpatului de cele incriminate prin rechizitoriu, existența intenției directe în acțiunile lui Moldovanu Vitalie a comiterii escrocheriei, acționând în grup cu Cazacu Corneliu, prin înțelegere prealabilă, prin înșelăciune și abuz de încredere au intrat în posesia unui lot de teren și a construcțiilor amplasate pe acesta;

- prima instanță eronat a apreciat declarațiile inculpatului făcute în cadrul ședințelor de judecată, interpretându-le în favoare lui;

- instanța nu a examinat sub toate aspectele acțiunile infracționale ale lui Moldovanu Vitalie care a acționat cu vinovăție și intenție directă;

- latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie a fost realizată prin abuzul de încredere, care a avut ca bază relații interpersonale stabilite între făptuitor și victimă;

- cu privire la acțiunea civilă înaintată de partea vătămată, apelantul a solicitat admiterea integrală a acesteia.

4. Potrivit decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 24 ianuarie 2019 au fost respinse, ca nefondate, apelurile declarate, cu menținerea sentinței de achitare în privința lui Moldovanu Vitalie fără modificări.

În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că, starea de fapt și de drept s-au aflat în concordanță deplină cu materialele cauzei și corect a fost statuată de către instanța de fond, nefiind prezente careva temeiuri de casare a sentinței. În plus, prima instanță a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor cauzei penale, examinând probele administrate prin prisma utilității și veridicității lor, sub toate aspectele, complet și obiectiv, călăuzindu-se de lege, just concluzionând asupra achitării inculpatului Moldovanu Vitalie de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(4) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

În aceste condiții, instanța de apel a constatat că, organul de urmărire penală, nu a administrat suficiente probe ce ar demonstra cu certitudine că fapta incriminată a fost comisă de către Moldovanu Vitalie, în situația în care întreaga învinuire este bazată exclusiv pe declarațiile părții vătămate Muntean Serghei și a martorilor: S. Gonța, Gh. Tudos, N. Cazacu, L. Abdalova, M. Popovschi, A. Andriuță, S. Nastas, M. Bușan, M. Cernicov și Vl. Guțu (care pe parcursul anilor 2007-2014 au îndeplinit diverse funcții în autoritățile publice locale din or. Soroca), nu au putut să furnizeze careva informații utile pentru cauza penală în sensul învinuirii aduse în rechizitoriu, sau pentru constatarea circumstanțelor indicate în art.385 Cod de procedură penală.

Mai mult, procurorul la etapa judecării cauzei în instanța de apel, a făcut referire și a pledat pentru cercetarea acelorași declarații și probe scrise, care au servit obiectul examinării și analizei a primei instanțe, care a ajuns la concluzia corectă de achitare, fără a fi prezentate la etapa verificării probatoriului dat de către

instanța de apel a altor probe noi, care ar demonstra cu vehemență existența infracțiunii de escrocherie. Organul de urmărire penală în acest caz a acționat unilateral și neobiectiv, neadministrând suficiente probe, dar și neefectuând întreg ansamblul de acțiuni procesuale, care să demonstreze existența infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(4) Cod penal în acțiunile inculpatului.

Argumentele procurorului precum că, inculpatul inițial urmărea scopul de cupiditate, însușind suma de 82 381 lei de la partea-vătămată prin înșelăciune și abuz de încredere, instanța le-a respins ca fiind neîntemeiate. În cadrul ședinței de judecată nu a fost demonstrat că cei 82 381 lei au fost însușiți prin escrocherie de către Moldovanu Vitalie întrucât banii au fost achitați la ghișeu la bancă pentru privatizarea terenului de către Î.I. „XXXXX.” La moment, cota-parte din dreptul de proprietate asupra terenului, care urmează să fie transferat pe numele lui Munteanu S., este înscris după Î.I. „XXXXX.”, iar Moldovanu Vitalie a deținut împuterniciri de la Cazacu Corneliu de a înstrăina bunurile imobile după bunul plac și deține în continuare acordul verbal al acestuia de a dispune de bunurile imobile (împuternicirile urmând a fi perfectate la momentul oportun), însă Moldovanu Vitalie nu deține aceste bunuri în proprietate. Prin urmare, alegațiile procurorului sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei.

Pe cale de consecință, instanța de apel a reținut că pe parcursul examinării prezentei cauze, partea acuzării nu a prezentat careva probe noi, admisibile, pertinente, concludente și utile care ar demonstra vinovăția inculpatului. Raportând situația dată, la practica CtEDO, instanța de apel a notat că în ședința instanței de apel procurorul, de fapt a susținut toate probele administrate la etapa urmăririi penale și a cercetării judecătorești, bazate de altfel pe dubii, fără însă a prezenta careva alte probe noi, declarații ale martorilor, înscrisuri, sau alte acte ce ar identifica și înlătura presupunerile și dubiile admise în cadrul acestei cauze penale și ar permite după caz modificarea concluziei de achitare și permiterea reaprecierii probatoriului, în vederea pronunțării unui act judecătoresc de condamnare.

5. Procurorul în baza art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, a contestat cu recurs ordinar hotărârile adoptate, solicitând casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri, prin care cauza penală să fie remisă la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

În argumentarea celor solicitate recurentul a indicat următoarele considerente:

- prin probele examinate s-a constatat că Moldovanu Vitalie prin înșelăciune și abuz de încredere a obținut de la cet. Muntean Serghei suma de 82 381 lei. Faptul achitării banilor de către partea vătămată nu este negat de inculpat;

- partea-vătămată a fost înșelată de inculpat, întrucât primul nu a primit nici banii înapoi, nici lotul de teren. Moldovanu Vitalie inițial urmărea scopul de cupiditate și nu dorea îndeplinirea angajamentului asumat. În instanța de judecată inculpatul a declarat că este de acord cu restituirea sumei de bani sau eliberarea lotului de teren împreună cu construcții, însă în realitate acest fapt nu corespunde adevărului, întrucât Muntean Serghei., începând cu anul 2013 nu a primit nici

pământ nici banii, dar inculpatul prin orice metodă se eschivează de la restituirea pagubei cauzate prin infracțiune;

- dosarul tehnic a fost confecționat în scopul evitării răspunderii penale pentru cele comise, iar înscrierea bunului după o altă persoană, care nu cunoștea despre acțiunile lui Moldovanu Vitalie, denotă despre intențiile criminale ale inculpatului. Intenția criminală este confirmată și prin întocmirea tănuită cu partea-vătămată a unor tranzacții. Asupra acestor argumente, indicate în apelul procurorului, urma să se expună instanța de apel;

- de către instanța de apel a fost indicat că procurorul nu a demonstrat că suma de 82 381 lei au fost însușiți prin escrocherie de Moldovanu Vitalie întrucât banii au fost achitați la ghișeul băncii, pentru privatizarea terenului de către Î.I. „XXXXX” Însă, instanța de apel a omis să se expună asupra faptului că Moldovanu Vitalie la 24.04.2014, reprezentând interesele proprietarului de iure Cazacu Corneliu, a înstrăinat o cotă în mărime de 63,51 % la un preț de 108 000 lei către soția sa O. Moldovanu și faptul că acesta a avut o înțelegere cu Muntean Serghei ca după cumpărarea terenului aferent stației de deservire auto, acesta va fi delimitat în două părți egale, urmând ca pe acesta să continue activitatea stația de deservire auto ce aparține lui Muntean Serghei și parcare auto a lui Moldovanu Vitalie;

- instanța de apel era obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate de apelant. Ne pronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, iar decizia urmează a fi casată cu rejudecarea din nou a cauzei în apel.

5.1. Partea vătămată potrivit art.427 alin.(1) pct. 5) și 6) Cod de procedură penală, a contestat cu recurs ordinar decizia adoptată, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri, prin care inculpatul să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art.190 alin. (4) Cod penal și admiterea integrală a acțiunii civile.

În argumentarea celor solicitate recurentul a indicat următoarele considerente:

- instanța de apel a apreciat eronat declarațiile inculpatului, potrivit cărora a fost de acord să transfere dreptul de proprietate asupra terenului delimitat și a construcțiilor aferente, ignorând declarațiile din 22.12.2016. Această versiune a apărut pe parcursul examinării cauzei și are un caracter declarativ;

- instanța de apel nu a dat o apreciere critică versiunii înaintate de inculpat, cu privire la disponibilitatea transferării dreptului de proprietate pe numele lui Muntean Serghei;

- de către instanța de apel a fost greșit reținut faptul că partea vătămată fiind audiat în ședința instanței de fond, a negat cu vehemență că a cunoscut că contractul de locațiune era perfectat pe Î.I. „XXXXX.” afirmând că a fost indus în eroare de către Moldovanu Vitalie referitor la beneficiarul formal al locațiunii;

- instanța de apel a atenționat asupra faptului că investițiile financiare au fost făcute de Muntean Serghei, care a semnat procesele-verbale de recepție finală din

20.11.2008 și din 03.12.2008, el fiind proprietarul de facto al acestor bunuri imobile, însă acestea continuă să fie înregistrate pe o persoană terță. În același timp, instanța de apel nu reține intenția directă a inculpatului de a nu perfecta actele necesare și de transferare a dreptului de proprietate asupra imobilului în litigiu conform înțelegerii prealabile avute cu partea vătămată;

- instanța de apel a judecat cauza fără citarea legală a lui Cazacu Corneliu, deși acesta a fost recunoscut în calitate de parte civilmente responsabilă;

- instanța de apel a lăsat fără motivare argumentul părții vătămate cu privire la înstrăinarea către soția inculpatului 63,51% din terenul cu nr. cadastral 7801103.72 situat în or. XXXXX, Moldovanu Oxana. în baza procurii eliberate de Cazacu Corneliu, în perioada când deja era situația de conflict.

5.2. În conformitate cu prevederile art.431 alin.(1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, avocatul Bejenar D. acționând în numele inculpatului a depus referință privitor la recursurile declarate de procuror și partea vătămată solicitând respingerea acestora, ca fiind nefondate, cu menținerea deciziei instanței de apel.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 21 mai 2019 au fost admise recursurile, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 24 ianuarie 2019, în privința inculpatului Moldovanu Vitalie și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea soluției sale, instanța de recurs a indicat că, instanța de apel a eșuat să se expună argumentat asupra tuturor capetelor de cereri declarate de procuror și partea vătămată, axându-se preponderent pe aceleași raționamente expuse și de prima instanță în favoarea achitării inculpatului, cu respingerea lor ca nefondate. Totodată, s-a observat că instanța de apel, odată ce a ajuns la aceeași concluzie de nevinovăție a inculpatului, ca și prima instanță, nu a pătruns în esența problemei de drept deduse judecării, ci în linii generale a statuat că Moldovanu Vitalie nu se face vinovat de cele imputate prin rechizitoriu din trei motive, care nu se conciliază între ele și, în fond, reprezintă temeuri diferite de achitare, stipulate de art.390 Cod de procedură penală: *fapta inculpatului nu constituie infracțiune, între părți existând rapoarte de ordin civil, în acțiunile inculpatului nu se întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(4) Cod penal, procurorul nu a adus probe în confirmarea învinuirii imputabile inculpatului.*

De asemenea, instanța de recurs a subliniat că, recurenții au avut dreptate afirmând că instanța de apel vădit tendențios a menținut statuările din sentința de achitare pronunțată de prima instanță, fără a se expune asupra criticelor apelanților și fără a verifica vinovăția inculpatului raportând-o la circumstanțele din rechizitoriu. De altfel, atunci când unei persoane i se reproșează săvârșirea unei fapte penale și i se aduce o acuzație, aceasta trebuie să fie bazată pe probe pertinente, veridice și concludente care ar dovedi, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost comisă anume de inculpat în circumstanțele descrise în actul de învinuire.

În speță, atât prima instanță, cât și cea de apel, făcând abstracție de

prevederile art.325 alin.(1) din Codul de procedură penală, potrivit căruia cauza poate fi judecată numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, au analizat mai multe circumstanțe de fapt ce nu se subscriu învinuirii imputabile inculpatului ajungând la concluzia despre nevinovăția lui Moldovanu Vitalie în baza art.190 alin.(4) Cod penal.

Potrivit textului incriminator, Moldovanu Vitalie de facto, a fost pus sub învinuire pentru că, în anul 2013, abuzând de încrederea lui Muntean Serghei cu care a avut o înțelegere prealabilă privitor la cumpărarea în comun a unui teren cu suprafața de 0,47 ha, pentru ca acesta ulterior procurării să fie delimitat în două părți egale, a dus în eroare partea vătămată care a investit în procurarea terenului sumă totală de 82 381 lei, neconferindu-i dreptul de proprietate asupra acestuia.

Mai mult, Moldovanu Vitalie la 24 aprilie 2014, reprezentând interesele proprietarului de iure Cazacu Corneliu, a înstrăinat o cotă în mărime de 63,51% din terenul procurat cu suprafața de 0,47 ha, la un preț de 108 000 lei, soției sale O. Moldovanu, astfel prejudiciind partea vătămată.

Instanțele de fond, neraportând această bază factologică la materialele cauzei și probele susținute de procuror în favoarea învinuirii.

Instanța de recurs a conchis că, rezultând din partea descriptivă a deciziei instanței de apel, s-a constatat că aceasta a omis să facă verificările de rigoare vizavi de criticile semnalate de apelanți și să argumenteze admiterea sau respingerea acestora, ci doar în linii generale a exclamat faptul că procurorul nu a adus careva probe indubitabile pentru a se putea statua asupra vinovăției lui Moldovanu Vitalie de comiterea infracțiunii de escrocherie realizată în privința părții vătămate Muntean Serghei.

Pe lângă cele expuse supra, instanța de recurs a statuat că sunt întemeiate criticile părții vătămate din cererea de recurs, în partea în care se menționează că: *„Instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor temeiurilor invocate în cererea de apel depusă de partea vătămată, limitându-se doar la combaterea apelului procurorului. Astfel instanța a lăsat fără motivare argumentul din apelul părții vătămate cu privire la înstrăinarea către soția inculpatului 63,51% din terenul cu nr. cadastral 7801103.72 situat în or. Soroca, str. V. Stroescu 75c, O. Moldovanu în baza procurii eliberate de Cazacu Corneliu., în perioada când deja era situația de conflict”*.

Totodată, instanța de recurs a atras atenția că, la rejudecarea acestei cauze de către instanța de apel urmează a fi acordată faptului delimitării relațiilor civile existente între părțile din proces și ilicitul penal imputat inculpatului.

Ultima remarcă a instanței de recurs s-a referit la erorile de drept admise de prima instanță. Analizând temeiurile de achitare formulate de prima instanță în partea descriptivă a sentinței și dispozitivul acesteia, s-a observat o neconcordanță în stabilirea temeiurilor ce au stat la baza achitării lui Moldovanu Vitalie, deoarece pe de o parte instanța a menționat că: *„între inculpat și partea vătămată există relații de natură civilă”*, iar pe de altă parte că: *„fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii”*, menționarea concomitentă a două temeiuri de achitare ce

se exclud reciproc, în aceeași hotărâre judecătorească, este o eroare de procedură și în atare situație dispozitivul sentinței contravine raționamentelor instanței expuse în partea descriptivă a actului adoptat.

7. Prin decizia Colegiului judiciar penal al Curții de Apel Bălți din 24 februarie 2021, apelurile declarate au fost admise, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

Moldovanu Vitalie s-a recunoscut vinovat de comiterea infracțiuni prevăzută de art.190 alin.(1) Cod penal și prin coroborare cu prevederile art.389 alin.(4) pct. 3) Cod de procedură penală s-a liberat de pedeapsă penală în legătură cu prescrierea atragerii la răspunderea penală, prevăzută la art.60 alin.(1) lit. b) Cod penal.

În baza art.art.225 alin.(2) și 387 alin.(1) Cod de procedură penală, s-a admis în parte acțiunea civilă inițiată în procesul penal de către Muntean Serghei și concretizată prin cererea din 08.10.2020, cu încasarea în beneficiul lui de la Moldovanu Vitalie a daunei morale în valoare de 50 000 lei, urmând ca solicitarea privind încasarea venitului ratat să se soluționeze în ordinea procedurii civile.

În motivarea soluției sale, instanța de apel a indicat că, cercetând suplimentar probatoriul administrat s-a constatat că vinovăția lui Moldovanu Vitalie în dobândirea prin escrocherie de la Muntean Serghei a mijloacelor bănești în sumă de 82 381 lei, sub pretextul transmiterii dreptului de proprietate asupra ½ cotă parte din terenul cu suprafața de 0,47 ha XXXXX, și-a găsit confirmare prin sesizarea depusă de el la 06.10.2014 în CNA cu solicitarea verificării legalității acțiunilor acestuia de intrare în posesia terenului dat, achiziționat de ambii prin achitarea a câte 82 381 lei, a cărui cotă de 63,51% i-a înstrăinat-o în 2014 soției sale Moldovanu Oxana.

Instanța de apel a conchis asupra caracterului neîntemeiat a concluziei instanței de fond referitor la pretensele acțiuni de ordin civil prezente în speță, or Moldovanu Vitalie de la bun început, a urmărit intenția dobândirii prin escrocherie de la Muntean Serghei a mijloacelor bănești în sumă de 82 381 lei, în vederea obținerii a terenului cu suprafața de 0,4724 ha, cu inducerea lui în eroare sub pretextul divizării lui ulterioare a câte ½ cotă parte, ceea ce nu a făcut-o, dimpotrivă contrar obligației asumate i-a înstrăinat soției sale 63,51 % din teren, în baza procurii eliberate de C. Cazacu în perioada deja când fusese instituită situația de conflict.

Totodată, la baza soluției de reîncadrare a acțiunilor inculpatului de la alin.(4) la alin.(1) art.190 Cod penal, au stat modificările operate la art.126 Cod penal prin Legea nr 207 din 29.07.2016 (în vigoare din 07.11.2016), potrivit căror, s-a considerat proporții mari valoarea bunurilor dobândite (...) ce depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, aplicabilă speței date prin coroborare cu principiului retroactivității legii penale, prevăzută la art.10 Cod penal, care reieșind din salariu mediu lunar pe economie pentru anul 2014 a constituit suma de 4 225 lei înmulțit la 20, ce formează 84 500 lei, pe când prejudiciul imputat cauzat prin

infracțiune constituie suma de 82 381 lei, ce nu se încadrează în proporții mari, prin Legea nr.179 din 17.08.2018 excluzându-se agravanta alin.(2) lit. c) - daune în proporții considerabile.

De asemenea, instanța de apel a stabilit că, fiind dovedită vinovăția lui Moldovanu Vitalie în comiterea infracțiunii prevăzută la art.190 alin.(1) Cod penal (în varianta legii pusă în aplicare la data săvârșirii ei), ce în sensul art.16 alin.(3) Cod penal face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, pentru care termenul de atragere la răspundere penală conform art.60 alin.(1) lit. b) Cod penal este de cinci ani, prescris la data pronunțării prezentei decizii, reieșind din data comiterii faptei – 24.04.2014, instanța de apel a dispus liberarea lui de pedeapsa penală în baza art.389 alin.(4) pct. 3) Cod de procedură penală în legătură cu prescrierea termenului atragerii lui la răspunderea penală.

Referitor la cuantumul despăgubirilor de ordin moral supus încasării, urmare a evaluării suferințele fizice și psihice, suportate de partea vătămată S. Muntean, instanța de apel a dispus încasarea în beneficiul acestuia 50 mii lei ca prejudiciu moral.

Cât privește solicitarea încasării venitului ratat în mărime de 806 400 lei, aceasta a fost admis doar în principiu, dat fiind lipsa datelor obiectiv confirmate a venitului dobândit de SRL "XXXXX" pe perioada anilor de activitate, informația prezentată de S. Muntean fiind insuficientă pentru calcularea lui, ceea ce însă nu împiedică soluționarea lui în ordinea procedurii civile.

8. Partea vătămată a contestat cu recurs ordinar decizia adoptată, solicitând casarea parțială a acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri, prin care acțiunii civile să fie admisă integral.

În argumentarea celor solicitate recurentul a indicat următoarele considerente:

- prejudiciul moral apreciat în valoare de 100 000 lei este unul corespunzător suferințelor aduse de către Moldovanu Vitalie, care începând cu 2014 încerca să să-l lase fără proprietate și a fost impus să aibă cheltuieli suplimentare pentru angajarea apărătorilor pe o perioadă de 7 ani;

- lipsa surselor stabile de venit a familie, persoane la întreținere și imposibilitatea exploatării propriilor imobile au cauzat suferințe morale ireparabile, iar încasarea doar parțială a prejudiciului moral în valoare de 50 000 lei, nici pe departe nu acoperă întinderea prejudiciului moral;

- venitul întreprinderii „XXXXX” SRL pentru ultimii 5 ani înaintea de a fi blocată activitatea de către Moldovanu Vitalie, în perioada 2010-2014 a constituit 864 498 lei. Astfel în mediu, venitul mediu lunar constituia - 14 400 lei (864 498 lei/ 60 luni). Activitatea „XXXXX ”SRL a fost blocată pentru o perioadă de 56 luni;

- instanța de apel eronat ajuns la concluzia de a lăsa în ordine civilă examinarea solicitării privind încasarea venitului ratat, iar probele anexate sânt suficiente pentru admiterea integrală a capătului de cererea cu privire la încasarea venitului ratat.

8.1. Avocatul Bejenar Dumitru în numele inculpatului în baza art.427 alin.(1) pct. 5), 6) și 8) Cod de procedură penală, a contestat cu recurs ordinar decizia adoptată, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri, prin care cauza penală să fie remisă la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

În argumentarea celor solicitate recurentul a indicat următoarele considerente:

- prin încheierea instanței de judecată Cazau Cornel a fost recunoscut în calitate de parte civilmente responsabilă și nu a fost citat pentru ședințele de judecată;

- instanța de apel a trecut numai în revistă probele prezentate de partea apărării și nu a dat o apreciere proiectului de formare prin separare a bunului imobil din octombrie 2014, înainte de a fi depusă plângerea penală, informația de la Primăria Soroca, că nu se preconiza construcția unui drum public în partea care i-ar fi revenit lui Moldovanu Vitalie reieșind din proiectul de partajare propus de S. Munteanu, procesul verbal de sancționare contravențională a lui Moldovanu Vitalie pentru construcția fără autorizație a oficiului cu vulcanizare în 2007 ;

- declarațiile părții vătămate poartă un caracter deosebit, pentru stabilirea adevărului în prezenta cauză, fiind în contradicție vădită cu declarațiile lui Moldovanu Vitalie pe tot parcursul procesului penal. Importanța acestora se reliefează cu atât mai mult cu cât în cazul infracțiunilor de escrocherie, delimitarea acestora de relațiile civile este foarte fină, aproape insesizabilă;

- recurentul și-a exprimat și dezacordul cu modul de motivare a deciziei și de apreciere a probelor, menționând prevederile art.100 alin.(4) și art.101 alin.(1)-(4) Cod de procedură penală, și invocând doctrina juridică națională, prin faptul că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor strânse, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor. Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de Codul de procedură penală și se efectuează la toate fazele procesului penal. Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute;

- prin contractul din 24.04.2014, Moldovanu Vitalie, nu a făcut decât să urmeze firul logic al înțelegerilor avute anterior cu Munteanu Serghei, înstrăinându-și sie și soției 63,51 % din teren, iar restul terenului și clădirile au rămas a fi înscrise cu drept de proprietate după Cazacu Corneliu, însă reieșind din înțelegerile avute cu acesta (exprimate în formă exterioară prin procura eliberată) Moldovanu Vitalie avea dreptul să înstrăineze bunurile imobile oricui, în condițiile dictate de el (inclusiv lui Munteanu Serghei);

- cota-parte de 36,49 % (ceia ce în echivalentul a suprafeței de teren va constitui 17,15 ari) care a rămas a fi înscrisă cu drept de proprietate după Cazacu Corneliu, fără a suferi careva modificări ale statutului juridic.

8.2. În conformitate cu prevederile art.431 alin.(1) pct. 1¹) Cod de procedură

penală, procurorul a depus referință privitor la recursurile declarate de avocatul Bejenar Dumitru acționând în numele inculpatului și de către partea vătămată solicitând respingerea acestora, ca fiind vădit neîntemeiate, cu menținerea deciziei instanței de apel.

9. Judecând recursurile ordinare declarate, Colegiul penal lărgit consideră că acestea urmează a fi admise, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel într-un alt complet de judecată, din următoarele motive.

Potrivit art.424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art.427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și să dispună rejudecarea cauzei de către aceeași instanță în alt complet de judecată, dacă constată că eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Colegiul constată că, cererile de recurs declarate de către partea vătămată Muntean Serghei și de către avocatul Bejenar Dumitru în numele inculpatului, sunt bazate pe temeiurile prevăzute la art.427 alin.(1) pct.5), 6) și 8) Cod de procedură penală, potrivit cărora hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazurile când: (5) cauza a fost judecată în primă instanță sau în apel fără citarea legală a inculpatului care, legal citat, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate când; (6) hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii; (8) nu au fost întrunite elementele infracțiunii sau instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor lui în baza unei legi mai blânde.

Analizând textul deciziei contestate, Colegiul penal lărgit reține că, instanța de apel nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate și în acest context ține să menționeze următoarele.

Instanța de recurs ține să sublinieze că la reexaminarea cauzei în ordine de apel după trimitere la rejudecare prin decizia din 21 mai 2019, instanța de apel urma să țină cont de prevederile art.436 alin.(2) Cod de procedură penală și anume de criticile invocate în cererile de recurs formulate de procuror și partea vătămată, acest fapt urma a fi efectuat prin prisma probatoriul existent la dosar, în contrapunerea fiecărui argument cu probele existente (*atât ale părții acuzării cât și ale părții apărării*).

Însă, instanței de apel a reflectat o abordare unilaterală, reținând doar probele invocate de partea acuzării, argumentele invocate de către partea apărării fiind respinse prin fraze vagi și generale.

Astfel, Colegiul penal lărgit atestă că concluziile instanței de apel nu cuprind un substrat factologic, având la bază doar probe indirecte și intermediare. Or,

conform prevederilor art.art.100 alin.(4), 101 alin.(1)-(4) Cod de procedură penală, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă.

Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor.

Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor.

Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera statistic probele, dar și de a expune esența acestora și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

În concluziile instanței de apel formulate în decizie, poartă un caracter generic asupra operațiunii de cercetare și verificare a probelor, însă, așa cum examinarea probelor constituie elementul-cheie la pronunțarea unei hotărâri corecte și legale, lăsarea fără apreciere și aprecierea abstractă a acestora duce la pronunțarea unei hotărâri incomplete, neîntemeiate și cu o doză sporită de incertitudine asupra calității efectuării actului de justiție.

Potrivit prescripțiilor art.414 Cod de procedură penală, judecând apelul, instanța de apel verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond.

Pe de altă parte, instanța de recurs conchide și asupra faptului că, în cadrul examinării cauzei în prima instanță (la finalul cercetării judecătorești), partea vătămată/civilă Munteanu Serghei, și-a concretizat cerințele acțiunii civile, lărgind pretențiile materiale și față de Cazacu Corneliu până la suma de 1 189 300 lei, fiind înaintată solicitarea ca acesta să fie recunoscut în calitate de parte civilmente responsabilă.

Prin încheierea primei instanțe, cererea părții vătămate/civile a fost admisă, Cazacu Corneliu a fost recunoscut în calitate de parte civilmente responsabilă, însă, fără a fi citat pentru ședințele de judecată.

Reieșind din prevederile art.6 pct. 30 Cod de procedură penală, partea apărării sunt persoane abilitate prin lege să efectueze activitate de apărare (bănuitul, învinuitul, inculpatul, partea civilmente responsabilă și reprezentanții acestora).

Conform art.17 alin.(2) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală și instanța judecătorească sunt obligate să asigure participanților la procesul penal deplina exercitare a drepturilor lor procesuale, în condițiile prezentului cod (art.74

Cod de procedură penală).

În același timp, la materialele cauzei lipsește o încheiere emisă în ordinea art.73 alin.(3) Cod de procedură penală de încetare a calității de parte civilmente responsabile în privința lui Cazacu Corneliu.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs notează că această încălcare are un efect negativ asupra părții civilmente responsabile, în condițiile în care, prin decizia contestată, instanța de apel a constatat că în privința "*...încasării venitului ratat în mărime de 806 400 lei, aceasta poate fi admisă doar în principiu ... ceea ce însă nu împiedică soluționarea lui în ordinea procedurii civile*".

Subsidiar, Colegiul penal lărgit evidențiază că instanța de apel nu a făcut o claritate asupra argumentelor invocate de către partea vătămată ce ține de încasării venitului ratat limitându-se la niște argumente vagei precum că încasarea venitului ratat urmează să se soluționeze în ordinea procedurii civile.

În acest context, Colegiul penal lărgit ține să menționeze că, motivarea hotărârii judecătorești trebuie realizată într-o manieră clară și coerentă, întrucât, pe de o parte, este indispensabil necesară pentru controlul exercitat de jurisdicția ierarhic superioară, iar pe de altă parte, constituie, pentru părțile litigante, o garanție împotriva arbitrariului, furnizându-le dovada că cererile și mijloacele lor de apărare au fost riguros analizate.

Astfel, Colegiul penal lărgit explică că motivarea hotărârii reprezintă un element de transparență a justiției inerent oricărui act jurisdicțional, iar hotărârea judecătorească este rezultatul unui proces logic de analiză științifică a pretențiilor deduse judecătii, dispozițiilor legale incidente și probelor administrate în cauză în scopul aflării adevărului, urmare a unui raționament logic-juridic care se reflectă în motivarea acesteia.

Conform jurisprudenței CtEDO, expuse în cazurile aplicării art.6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs. (Suominen c. Finlandei (2003) § 37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) § 85).

În afară de aceasta, motivarea hotărârilor este un instrument important în asigurarea transparenței justiției și existența unui control social asupra acesteia. (Hirvisaari c. Finlandei, (2001) § 30).

Generalizând cele expuse, Colegiul penal lărgit constată că, în speța discutată, și-a găsit confirmare temeiul invocat de recurenți și prevăzut în art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, „motivarea soluției este expusă neclar”, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La noua rejudecare a cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să cerceteze minuțios

aspectele învinuirii înaintate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, având în vedere prevederile art.art.93, 95, 101 Cod de procedură penală și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală, argumentând clar concluziile sale, ținând cont de motivele expuse în pct.9 din prezenta decizie.

10. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

d e c i d e :

Admite recursurile ordinare declarate de către avocatul Bejenar Dumitru în numele inculpatului și de către partea vătămată Muntean Serghei, casează total decizia Colegiului judiciar penal al Curții de Apel Bălți din 24 februarie 2021, în cauza penală în privința inculpatului *Moldovanu Vitalie XXXXXX*, dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la 03 martie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Toma Nadejda

Cobzac Elena

Boico Victor